

שרשרת הדורות

SHARSHERET HADOKOT

אינוס כיר

ידי 1991

החברה הגניאלוגית הישראלית

כרך ה' מס' 2

תוכן העניינים

	עמ'
דבר המערכת	.1
ההרצאות הבאות	.1
ההרצאה האחרונה ששמענו	.2
<u>מתחום הפעילות של חברינו:</u>	.3
אברהם צפדיה: משפחת ספדיה בעקבות פרסום ב"שרשרת הדורות"	.3
שמואל אבן-אור: כנס צאצאי נפתלי ושושנה חיימסון ז"ל	.3
רודה כהן: הסמנר הבין-לאומי השלישי לגניאלוגיה יהודית	.4
חיה אגמון: ביקור בספריה לתולדות המשפחה בסולט לייק סיטי	.5
<u>לקט ידיעות:</u>	.6
<u>ספרים שהגיעו לספרייתנו</u>	.7
<u>ספרים שהופיעו ושעומדים להופיע</u>	.VII
<u>לקט מהבטאון של החברה הגניאלוגית הצרפתית</u>	.9
<u>מי מכיר, מי יודע</u>	.IX
<u>לקט מהעלונים הגניאלוגיים בעולם</u>	.IX
הרולד לואין, מטילדה טאג'ר ואסתר רמון	

דבר המערכת

אנו שמחים להגיש לחברינו ולקוראינו את העלון האחרון של כרך ה'. תמצאו בו מידע נוסף על כמה משפחות ורעיונות ועדוד למחקר במאמרי חברינו ובלקט מהעלונים בעולם. מדור הספרים המקצועיים יוכל אף הוא לסייע לחוקרים.

אנו ממליצים לקוראינו לקרוא גם את החלק העברי וגם את החלק האנגלי, כי הם אינם זרים.

בפגישתנו בנובמבר אחרי ההרצאה נקיים אסיפה כללית של חברתנו. בגלל העלייה בדמי הדואר והדפוס נאלצנו להעלות את דמי החבר לשנת 1991/1992 ל-75 ש"ח. אנו מקווים שתהיה זו שנה של שיתוף פעולה של כל חברינו בקידום המחקר הגניאלוגי בארץ.

נברכה

אסתר רמון ורות רגבי

ההרצאות הבאות

20.11.91 חברנו יוסף בן ברית - תפוצות מגורשי ספרד על פי מחקר משפחתי. בתום ההרצאה נקיים את האסיפה הכללית השנתית של חברתנו.

18.12.91 הדסה אסולין (הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי) - מקורות לא מוכרים למחקר הגניאלוגי ורשמים מביקור במוזיאון היהודי בפראג.

22.1.91 לן יודאיקין - משפחת עליון הרפתקה בגניאלוגיה.

ההרצאות מתקיימות בימי ד' בשעה 19.30. הספרייה פתוחה משעה 18.00. אולם "מבקשי דרך", שד"שי עגנון 22, ירושלים.

"שרשרת הדורות" מוצא שלוש פעמים בשנה ע"י החברה הגניאלוגית הישראלית, הרב עוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-424147. סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון ISSN 0792-5751

תיקונים לנאמר בעלון הקודם

ברשימה של ראובן נפתלי בעמ' 5 על המקומות לשמירת המקורות. איננו רואים את שמירת החומר בראכיון המרכזי ותולדות עם ישראל כאפשרות אחרונה, אלא כאפשרות סבירה בהחלט.

ההרצאה האחרונה ששמענו

משה שאול - בעקבות משפחה מאיזמיר ומיוגוסלביה לארץ ישראל

רק לפני שנים מספר, בקשר למחקרי בתולדות הקהילות הספרדיות ותרבותן התחלתי להתעניין גם אני בתולדות משפחתי.

אולם במהרה נתקלתי בקשיים, כי היו לי רק מעט מאד תעודות משפחתיות ובביקור שערכתי בעיר מולדתי, איזמיר, התברר לי שגם שם אין מידע נוסף. (דב הכהן, חוקר צעיר בתחום מורשת יהודי איזמיר, מסר לי שנמצא שם רק פנקס ק"ק איידן (עיירה ליד איזמיר) ופנקס רישום נישואין החל מ-1909).

בשנת 1979 בעת ביקורי בפריז נפגשתי עם הגב' ג'ינה קמחי, סופרת ופולקלוריסטית שעסקה בעיקר במורשת יהודי יוגוסלביה. היא נתנה לי חבילה של כתבי יד שלה עם סיפורים, זכרונות ומתכונני בישול וגם צרור כתבי יד עליהן התנוססו חתימות. כל אלה מצאה בין הניירות של בעלה, עובדיה קמחי, סופר ועסקן ספרדי יליד חברון.

רק לפני שנים מספר הצליח ידידי אבנר פרץ לפענח את הכתבים. לשמחתי הגדולה התברר שאחד מהכתבים הללו עסק בקרן לפדיון שבויים שהוקמה ב-1807 על ידי רבי גרשון שאול המכונה מורנו, אחד מגבירי הקהילה באיזמיר בסוף המאה ה-18 ובראשית המאה ה-19 (בספר "בגדי יום טוב" חלק ג' מאת ר' יום טוב קרספין, איזמיר 1887, נזכר שהוא תרם בית להקמת ישיבת "מגן שאול" שבה הוא לימד).

מרישומים של ימי אזכרה שערך אבי ידעתי ששם סבי משה בן גרשון שאול, אך הוא חי במחצית המאה ה-19. אבל עדיין היה חסר לי מידע על דור אחד או שנים כדי להגיע לאותו גרשון שאול ששמו הוזכר בכתב-היד.

לרצון להתחקות אחרי שרשי המשפחתיים נוסף כעת גם העניין שעורר בי נושא פדיון השבויים. הרי זו אחת המצוות שהקהילות היהודיות של ימי הביניים ייחסו לה חשיבות רבה ביותר, עד כדי כך שהרמב"ם כתב עליה שהיא קודמת למצוות הצדקה לעניים (ד', מתנת עניים). זו מצווה קשורה לחובת הערבות ההדדית של היהודים, אחד כלפי השני, ושאיפתם לחלץ ממצוקתם את אחיהם שנפלו בשבי, אם של שודדי ים ואם של חיילים בשעת מלחמה, והוצאו למכירה כעבדים.

מצוות פדיון שבויים היתה חשובה מאד בימי הביניים ובמקומות שונים אפילו גם בתקופות מאוחרות יותר. ידוע למשל שבעקבות הפרעות של 1648-1649 בפולין, קרוב ל-20,000 יהודים נפדו משביים על ידי יהודי איסטנבול, בסיועם של הקהילות היהודיות של שאלוניקי, וונציה, אמסטרדם והמבורג.

למען שחרורם של אילו שבויים, פעלה הקרן שהוקמה באיזמיר, בשנת 1807? ומה הקשר המשפחתי שלי עם נדיב זה שתרם לא מעט גם עבור מטרות אחרות כגון תלמוד גוררה? לשאלות אלה מצאתי תשובה רק לפני שנתיים:

ב-1989 פנה אלי דב הכהן, ושאל אם אוכל לסייע לו בנושא הקשור לשושלת היוחסין שלו. נענינתי ברצון כי הרי נושא זה מענין אותי וחשבתי שזה יתן לי הזדמנות להרחיב ידיעותי בתחום זה. שאלתי אותו אם הוא מצדו יוכל לעזור לי להשלים את אילן היוחסין של משפחתי, לפחות עד לראשית המאה ה-19 או התצי השני של המאה ה-18. תשובתו היתה חיובית ולמזלי הסתבר שלגמרי במקרה פגשתי את האיש שיכול לעזור לי בענין זה טוב יותר מכל אדם אחר.

אכן, דב הכהן עובד עם פנקסי משפחת אשכנזי (בארכיון המרכזי ותולדות העם היהודי בירושלים) מאיזמיר אשר בניה היו מופקדים, במשך כמה דורות, על ניהול הפנקסים בהם נרשמה ה"Dot" (הנדוניה) של הכלות, יחד עם פרטים נוספים כגון שמות הכלה, החתן והוריהם. תוך בדיקת פנקסים אלה ניתן לדעת מי היה בנו או בתו של מי וכך לטפס כסולם הדורות.

יכולתי לקבל מידע הרבה יותר מפורט ולהגיע לארבעה דורות אחורה, עד לסב סבי משה יהודה שאול שנפטר בשנת 1859 ונולד ככל הנראה בראשית המאה ה-19 או בסוף המאה ה-18. לצערי הגדול לא יכולנו להשלים את החוליה האחרונה שהיתה מאפשרת לי לקבע אם משה יהודה שאול היה בנו של אותו גרשון שאול עליו אנו יודעים, בין היתר, שבשנת 1807 הקים באיזמיר קרן פדיון שבויים.

יתכן מאוד, וכך אני מקווה, שיום אחד אוכל להשלים את המידע שחסר לי בנקודה זו אך בינתים איני יכול אלא לשמות ולחוש סיפוק רב על צרוף המקרים המוזר שאפשר לי להכיר חלק מאבותי, לפחות עד ראשית המאה ה-19.

עץ המשפחה

גרשון שאול המכונה מורנו
(ב-1807 הקים קרן לפדיון שבויים)

משה יהודה שאול - ג'מילה...

חיים גרשון שאול (1857) מזלטוב בת יעקוב חיים

בכור משה יהודה שאול (1882) ריינא בת אברהם רודיטי

יעקוב שאול (1925) מרים בת דוד אברהם

משה שאול (1959) רות בת יצחק דודוב

מתחום הפעילות של חברינו

משפחת ספדיה בעקבות פרסום ב"שרשרת הדורות" אברהם צפדיה

בפברואר 1991 קיבלתי מכתב מגב' לידיה קולינס מלונדון, בו היא סיפרה ש"שרשרת הדורות" כרך ד', מס' 3 הגיע אליה במקרה ובו קראה את סיכום הרצאתי על משפחת ספדיה.

היא עסקה שנים רבות בגניאלוגיה וביחוד במשפחות שעקרו מחלב למנצ'סטר. עד כה הרכיבה למעלה מ-30 עצי משפחה ביניהם של משפחות ספדיה, דוויק, בטש, סיטון, הררי ועוד. בהתכתבותנו קיבלתי ממנה מידע מפורט על כמה משפחות ספדיה, כולל עץ המשפחה של משה ספדיה (האדריכל), אדמונד ספדיה, דודו של משה, שביקר לאחרונה בארץ ועוד.

הסבא של הסבא רבא של הגב' קולינס היה אברהם בטש שנולד ב-1820 בחלב. הוא עמד בקשרי מסחר עם סוחרים במנצ'סטר בערוב ימיו הגיע לירושלים, שם הוא נפטר ונקבר ב-1908. עד היום קיים בית כנסת הנושא את שמו.

השתלשלות זו מראה על העניין הרב בגניאלוגיה ועל חשיבות ההתמדה ושמירת הקשר עם מקורות המידע. "שלח לחמד", כי לרוב יימצא מישהו שיוכל להשלים מידע החסר בפסיפס העצום של המחקר הגניאלוגי.

כנס צאצאי נפתלי ושושנה חיימסון ז"ל כינוס ראשון לזכר יהושע מררי ז"ל שמואל אבן-אורנישטיין

במוצאי שבת, כ"א באלול תשנ"א, 31.8.91, התקיים כנס משפחתי של בני משפחת חיימסון, צאצאי בית האב: נפתלי ושושנה. משפחת חיימסון הינה ענף חשוב במשפחת אורנשטיין וענף חשוב העומד בזכות עצמו. מטרת הכינוס היתה ליצור קשר משפחתי הדוק, לייזע את בני המשפחה זה לזה, לדעת מי בדיוק שייך למי, איך הוא נראה, ולעודד יזע, גאווה, קירבה - להדק קשרים של אהבה וחובה בין בני המשפחה, ולעודד הבנת תהליכים בתולדות המשפחה שהיא מהותיקות והענפות בארץ.

מארגני הכינוס, העתונאית הגב' לאה אתגר והמהנדס מר הלל מררי, החליטו שיש צורך לקרב את בני המשפחה שמספרם מגיע (בלי עין הרע) למאה נפשות ויותר, כי מרחק פרושו

P.

ניתוק ואי-הכרה גורמת זרות ומרחק. במלאות חמש שנים לפטירתו של האח ובן הדוד יהושע מר, היה זה התאריך לקיום הכינוס. המפגש בין בני הדודים וצאצאיהם היה מרגש. כינוס ראשון מאז ימי ה"חוצר של (בובא) סנתה מיצס", ריגש את כולם, וגרם להצלחת הכינוס ולתאבון לעוד פגישות כמו לחגוג יחד את סדר ליל פסח וההצעה שהועלתה שכל שנה תתקיים פגישה משפחתית.

תכנית הכינוס הורכבה על ידי המארגנים מסיפורי נציגי כל הדורות במשפחה, אשר התבקשו להכין קטע כתוב. וכל אחד סיפר קטע אחר מהחיים שהתנהלו מסביב לבית סבא נפתלי וסבתה שושנה וקצת מחיי הדור השני. היה בדבריהם הרבה פולקלור, הומור וצחוק בריא.

משפחת חיימסון היתה חברונית ובפרעות תרפ"ט ניצלה מהטבח הנורא שנעשה ליהודי חברון. את סיפור ההצלה סיפרו: הבת הנכירה, בתיה מררי שהיתה עד ראייה לטבח והנין ירון שמיד שהכין הרצאה היסטורית. סופר גם על הפרנסות ועל המקצועות, על החיים בחצר, על משמעות להיות הנכד הראשון או הנכד הצעיר בין 17 נכדים. כמו כן הועלו זכרם של הנפטרים במשפחה.

כל הסיפורים הועלו על הכתב וביחד עם סיפורים שלא סופרו בערב נפלא זה, קובצו לחוברת מיוחדת בשם: ספר משפחת חיימסון 1991, שהוצאה במיוחד לכינוס המשפחתי. (ראה עמ' 7)

דו"ח על הסמינר הבין לאומי השלישי לגניאלוגיה יהודית (סולט ליק סיטי 7-11 ביולי 1991) רודה כהן

בסמינר השתתפו כ-350 איש ועסקו בנושאים רבים, כך שכל אחד מצא נושאים חשובים לו. בנוסף לישיבות שהתקיימו במלון, הקדישו רוב המשתתפים זמן רב לעבודה בספרייה, שבה הצוות המסור דאג להעמיד כל מקור אפשרי לרשות הגניאלוגים היהודיים החרוצים. הספרייה הכשירה מתנדבים רבים נוספים כדי לעזור למשתתפי הסמינר להשתמש בעזרים השונים למצוא את החומר ולתרגמו.

בנוסף לזה סיפקו מומחים מידע חשוב בהרצאות וגם היו מוכנים לענות על שאלות. לאחד מאנשי הספרייה היתה התמצאות אנציקלופדית במקורות אירופיים - גרמניה, הונגריה, צ'כוסלובקיה בכלל ופולין בפרט, והוא השתף ברוב הישיבות שעסקו בנושאים אלה. אחד האורחים מן החוץ היה הארכיונאי מגרמניה שהרצה גם בסמינר הבין לאומי השני בלונדון. הוא פירט על רשימות הנוסעים מהמבורג ועל רישומים יהודיים-גרמניים נוספים.

היתה ישיבה מרתקת על תולדות היהודים בבריטניה מהכיבוש הנורמאני ואילך וניתנו הסברים היכן וכיצד לחקור בבריטניה הגדולה. בישיבה אחרת עסקו בארכיונים היהודיים האמריקאיים ועל הספרייה של ההיברו יונין קולג' בסניסינגט שבאוהיו. בישיבות אחרות זנו במחקר במקורות ברוסיה, גרמניה, פולין, הונגריה, ליטא, האימפריה העות'מנית, אמסטרדם וישראל.

ספרים וחומר נוסף נמכרו באולם גדול וחומר רב חולק בישיבות שעסקו בהדרכה למחקר גניאלוגי למתחילים ולמתקדמים בנושאים מיוחדים כמו למשל השואה ופוגרומים. הרבה פגישות היו מוקדשות לשימוש במחשבים ומומחים הציגו תוכנות שונות בחדר המחשבים. בסמינר זה הנהיגו חידוש נוסף - בפגישות של קבוצות קטנות יכלו המשתתפים לשוחח על בעיותיהם המיוחדות ולשתף פעולה בפרונות.

חברתנו חוה אגמון הכיאה את ברכותינו הרשמיות בפתיחת הסמינר בצורה יפה ונוגעת ללב. אני השתתפתי בשיחת שולחן עגול יחד עם בתיה אונטרשץ וסליאן אמדור זקס על המחקר הגניאלוגי בישראל. בתיה היתה גם בין הנואמים בישיבת הנעילה.

אם חברים ירצו לדעת פרטים על נושאים בהם עסקו בסמינר, אשמח להעזר ברשימות הרבות כדי למוסרם. העתקים של החומר שחולק יעמוד לרשות החברים בספרייה לפני פגישותינו החודשיות.

ביקור בספריה לתולדות המשפחה בסולט לייק סיטי, יוטה, ארה"ב
FAMILY HISTORY LIBRARY, Salt Lake City, Utah, USA
חנה אגמון

הקוראים והמנויים על הרבעון הבי"ל "אבותינו" המופיע בארה"ב בשפה האנגלית בודאי שמו לב לתדירות הגבוהה בה נזכרת הספריה הנ"ל. רבים וטובים מרבים לכתוב אזכורים, ומאמרים המלווים בדברי שבח בכל הקשור לספריה מיוחדת וייחודית זו - ובצדק.

מאז ביקרתי שם לראשונה ב-1984 נבנה בנין חדש שתוכנן מראש וצויד ליעודו במיטב הציוד והשכלולים המעודכנים של זמננו. אתאר פה רק מעט מרשמי בזמן שהותי במקום.

המרחק הרב, עלות הנסיעה והשהות במלון, מצמצם את מספר הישראלים המגיעים לשם רק לאלה המעוניינים בנחישות לעשות מאמץ למטרה זו. הסמינר הבי"ל לגניאלוגיה יהודית נתן לי הזדמנות נוספת ואותה ההשתדלתי לנצל עד תום.

בראשית דברי חובתי לציין לכל החושבים על מסע כזה למטרה זו:

- 1) אין כל בטחון שהמגיעים לשם לחפש תיעוד שורשיהם והתחקות על עקבות משפחותיהם בארצות מוצאם, אמנם ימצאו את אשר יחפשו.
- 2) חשוב להיות מודעים שמלבד אלפי הספרים בשפות רבות הנמצאים על המדפים לשימוש המבדקים - (ספרים רבים הועתקו על מיקרופילם והכרך המקורי כבר אין נמצא על המדף) - ניתן למצוא את החומר הממויין באמצעות מחשבים בלבד! לא נהוג לפנות ליושבים מימין ומשמאל ליעוץ ממושך המפריע גם לאחרים. גורם הזמן בספריה הוא יקר מפז לבאים מכל ארה"ב ומרחבי תבל - ורצוי מאד לבוא לשם עם ידע בסיסי בהפעלת מחשב אישי.

הספריה (שהיא כבעלות פרטית) נוסדה ב-1894. היא שוכנת בבניין ממוזג בן 4 קומות ושתי קומות מרתף. נמצא בה האוסף הגניאלוגי - מכל הארצות המתירות לחוקרים וסוקרים מטעמה לעבוד בתחומם. ב-1938 הוחל בתיעוד במיקרופילם. בנוסף לתיעוד הכולל את ארה"ב, אירופה, סקנדינביה ואמריקה הלטינית, יש גם 9000 סלילים מסין ו-7000 מיפן. כמו כן יש סלילים מקוריאה, הודו והפיליפינים. כל שנה מתווספים 50,000 סלילים לאוסף. 1500 סניפים של הספריה פועלים ב-55 מדינות בעולם. ניתן להשתמש בחומר אך ורק באחד מסניפים אלה ולהזמין לשם סליל בדואר בצרוף דמי משלוח. המזמינים מתבקשים לציין כתובת אחד הסניפים, אליו יישלח, עם תאריך הרצוי למזמין, ומתיציבים אישית לבדיקה ומחקר-במקום. השימוש בכל מקורות הידע הוא ללא תמורה כספית כלשהי! בספריה עומד תיעוד ב-1.6 מליון סלילי מיקרופילמים (שהם שווים ל 6 מליון כרכים) ו-325,000 מיקרופישים. המקום פתוח ששה ימים בשבוע, ללא הפסקה משעה 07.30 בבוקר ומהם 4 ימים אף מעבר לשעות הסגירה המקובלות - עד השעה 22.00.

החומר המתועד מתחיל בשנת 1550 והוא מאורגן יותר בסדר כרונולוגי מאשר לפי האלף-בית. רובו כתוב בכתב יד ובשפת ארץ המוצא. לעתים הוא כמעט בלתי קריא וזה יכול להיות מכשול רציני. ישנם בהישג-יד כל העזרים להם זקוקים החוקרים בעבודתם. זה כולל 200 מקרני קריאה למיקרופילם, חומר הסברה, חדרי צילום מסמכים (בתשלום), דוכן מרכזי בכל קומה בו יועצים, מומחים ומיומנים-יודעי שפות זרות רבות (אבל לא עברית), בזמנים שונים. אנשים אלה ערים לבעיות גניאלוגיות - ומוכנים לעזור ולקדם בצורה אדיבה ועניינית את המבקש הדרדכה.

על אף הפעילות הרבה בבנין הגדול המרווח והממוזג האוירה שם רגועה סדר ונקיון מופתי שולט בכל, וכמובן מצפים מהבאים בשעריו ליחס הולם.

FAMILY HISTORY LIBRARY CATALOG - הקטלוג הממוחשב

מתאר את התכולה ומהווה מפתח לעבודה יעילה בספריה. כדי לקבל מידע ממקור זה שולפים מתוך ספריית הדיסקטים את דיסקט האזור הגאוגרפי המבוקש, מזינים בו את אחד המחשבים הפנויים באולם, מדפיסים לפי הוראות השימוש שם המדינה, העיר/הכפר הרצוי, ועל הצד יופיע שם המקום, ואיזה סוג מידע/תיעוד עומד לרשותנו: קונסולרי, צבאי יהודי, משפטי, אזרחי, קבורה, כנסית, הגירה, מסוי, בחירות, מפקד אוכלוסין ועוד. בסוף תהליך ה"תשאול" ההדדי עם המחשב, אנו מצוידים במספר סידורי של הסליל המבוקש.

מוציאים אותו ממקומו, שב"שדרות" המגירות הממוספרות לפי סדר. משחילים סליל למקרן הקריאה (לא מסובך), מתישבים על הכסא קש רחב ונוקשה ומתחילים לסובב את ידית המקרן לפי מהירות הקריאה האישית לשעות רבות - כדי לקרוא/לפענח את הכתוב בו. עם סיום הקריאה משיבים את הסליל לקופסה ומחזירים לאותו מקום ממנו נלקח.

קיים גם קטלוג נוסף בשם: (I.G.I.) - INTN'L GENEALOGICAL INDEX אותו לא אתאר במאמר זה.

ל א י ו ת שמות בכלל ומקומות גיאוגרפיים בפרט יש תשיבות עליונה! המחשב מתוכנת לאפשרויות שונות, אבל אם הכתיב הידוע לנו אינו תואם לפחות את אחת האפשרויות במחשב, תשובתו תהיה "0"!

למדיתי מחברנו אמנון גאבר שיש מקומות בהם האוכלוסיה היהודית עיוותה (לנוחיותה) את השם מקורי עד כמעט לבלי הכר - ודוקא שם זה נשאר בזכרון (האנושי). לא תמיד ניתן להקיש משם כזה - מה היה שמו הרשמי באטלס רשמי. כאשר הצאצאים מתחילים לחקור מהזכרון את סיפורי סבא-סבתא שהלכו לעולמם. כדי לחסוך בזמן יקר, לזרז את החיפוש ולהתמקד בעיקר, אפשר גם להעזר במפתח (אינדקס) אלפא-ביתי של כל ישוב במדינה הנקרא "LOCALITY INDEX" עם מספרי המיקרופילים המתאימים ומחולקים לפי שנים! ז.א. תעוד על מקום מסויים משנה X עד שנה Y. כמוכן גם מצוי מידע כללי על ספריות וארכיונים, מקום המצאם ותוכנם.

אם המידע היהודי המבוקש אינו נמצא במקורות הנקראים בפרוש יהודיים - "JEWISH RECORDS" אין הדבר מעיד שהוא אינו קיים שם! ארצות רבות אינן מבדילות בין היהודים לבין שאר אזרחי המדינה, אין רישום יהודי כזה ולכן צריך להמשיך ולחפש גם בתיעוד הכללי האזרחי הרשמי, ז.א. CIVIL RECORDS ומקורות שונים נוספים. אם על מקום מסויים קיים אך ורק תעוד כנסיתי, ומספר היהודים שגרו במקום היה זעום, כדאי ורצוי לחפש (ר"ל) גם שם והיו כבר דברים מעולם. אין רישום כולל של מקורות יהודיים.

יתכן ובהסטוריה המוניציפלית של מקומות שונים כהנו יהודים (או ומעוטים אחרים) שאינם מוזכרים תחת כותרת יהודית כלשהי. הרי לדוגמא תעוד נפרד מעיר ומחוז של מדינה אחת:

"רשימת חיילים יהודים מליטא שלחמו במלחמת רוסיה-יפן"!!

האפשרויות הן כל כך רבות ומגוונות שקשה לתאר, אבל הכל בהישג יד - לבא עם רצון חזק להתמיד, סבלנות אין-קץ, ועיניים בריאות. (השחיקה היא רבה) ליוצא/ת למסע כזה, מובטחת חוויה גניאלוגית צרופה. אם גם החיפוש העלה תוצאות תהיה המשיכה לביקור והישג נוסף גדולה פי כמה.

מה שנוגע למחקרי האישיים:-

כיון שהיה לי מושג מה עומד לפני, וידעתי להתכונן כראוי מראש, אני יכולה לאמר בפה מלא שיצאתי ברכוש גדול - וגם לנחש מה עדיין טמון בסלילים הרבים אותם לא הספקתי לבדוק בשבוע "הקצר" של שהייתי שם.

לקט ידיעות

החברה הלאומית לגניאלוגיה בארצות הברית העניקה

למרים ויינר מניו ג'רסי את הפרס להישגים אישיים 1991. מרים מפרסמת את מדורה Roots and Branches בעתונים רבים, השתתפה בהוצאת האנציקלופדיה לגניאלוגיה יהודית וארגנה סיורים לפולין ולבריה"מ.

ולחברה הגניאלוגית היהודית בניו יורק

חברה זו נוסדה ב-1977 ומספר חבריה 800. היא פרסמה ספר מקיף על המקורות לגניאלוגיה באזור ניו יורק רבתי (המצוי גם בספרייתנו).

ספרים שנתקבלו בספרייתנו

"הגדול ממינסק רבי ירוחם יהודה ליב פרלמן
תולדותיו וקורותיו. כתובות בידי הדר' מאיר היילפרין
הוצ' פלדמן 1991. עמ' 222

הספר מתואר על ידי הנכדה של המחבר - חברתנו צביה רבינוביץ ב"שרשרת הדורות" כרך
ד' מס' 3 בעמ' 10.

הקורא ימצא עניין רב בהכרת דמותו של ר' ירוחם יהודה ליב פרלמן והמחבר הדר' מאיר
היילפרין.

חוקר המשפחה ימצא בו מידע רב על קהילות בריסק, קובנה, סעלץ, פרוזין, מינסק
ודומיהן, על מנהיגיהן ותיי הרוח בתוכן. מפתח השמות בעמ' 217-222 יהיה לעזר רב
למעוניינים.

הספר נתרם לספרייתנו על ידי הגב' צביה רבינוביץ ואחותה חנה דישון.

ספר משפחת חיימסון 1991
אורגן על ידי לאה אתגר והלל מררי
הוצאת המשפחה, אוגוסט 1991
שמואל אבן-אור

לאחר הקדמה קצרה על שרשים מאת לאה אתגר ניתנו 26 מאמרים - מהם סיפורים ומהם יד-
זכרון להולכים. בסוף החוברת נספחים בהם התנאים של אם אני המשפחה לחתונתה השניה
וצרור מכתבים של הסבא נפתלי שכתב לבתו הצעירה רות בירם.

שני מאמרים מתייחסים לחברון, האחד: ילדות בחברון שנכתב בידי הבת הבכורה בתיה
מררי, המספרת הן על החיים המשפחתיים בחברון והן על הטכח שם. השני: ספור יציאת
חברון של משפחת חיימסון, שכתב הנין ירון שמיד בנה של רבקה לבית המבורגר שאמה
שרה היא הצאצא השלישית לבית חיימסון.

כל אחד מבנותיהם של נפתלי ושושנה מתארת צד אחר מחיי הוריהן: שרה המבורגר כתבה
על המכלת ב"מאה שערים". צפורה היזלר הצאצא הרביעית כתבה סיפור פולקלורי,
הצאצא החמישית אהובה ברגמן מספרת לנו על הוי החיים ב"חוצר" וב"חקורה" עם השכנים
מסביב. ואילו בת הזקונים רות בירם מספרת כיצד הכירו הוריה, האב שבא ממשפחה
ותיקה ומיוחסת והאם שהיתה "עולה חדשה" מרוסיה וסיפור אמה בת-החייל שהצליחה
בעסקיה יותר מותיקים רבים מבני ירושלים. (הבת אסתר עליזה שנקראה על שם הסבתא
טשרנה-פרידה שנרצחה בידי הפורעים החברוניים נפטרה בגיל 8).

כל אחד מהנכדים סיפר את הגירסה שלו לחיי המשפחה - כשהפולקלור קולח מהן. הויות
החיים העכשוויים הועלו בסיפוריהם של הנינים מבני המשפחה. כלתם דבורה חיימסון
טרכטנברג, אלמנתו של הבן חיים דב, מספרת על: יום חורף בבית סבתא שושנה באשקלון.
(וזה כבר מקום הנדודים השלישי של סבא נפתלי וסבתא שושנה).

שבעה מאמרים הוקדשו כיד-זכרון לשלשה בדורות השני והשלישי: בנימין בירם, תתנם של
החיימסונים שנפל לאחר מרדף אחרי מחבלים בסדום בעלותו על מוקש למחרת יום העצמאות
ה-20 למדינה, חיים דב הבן של נפתלי ושושנה, יהושע מררי הנכד, בנם של בתיה ובן-
ציון מררי.

הלל מררי כתב על משמעות המיוחדת להיות בתפקיד הקשה של נכד ראשון ועמיר בירם על
התפקיד הקשה של נכד הצעיר.

מאמר יוצא דופן ומעניין כתב הנכד ד"ר בועז ברק, מומחה למחשבים: "מגמות ותהליכי מודרניזציה במשפחה" בו הוא דן בהווה שאינו מוכר לעומת העבר שכולם הכירו את כולם. היום קשה לדעת מיהם בני הדודים וצאצאיהם ולאן התגלגלו מן חנות המכלת של סבא נפתלי ב"מאה שערים" אל המשרדים המודרניים של הנכדים. פעם ישבו ונפגשו כולם בחצר אחת של "סבתה מציס", היום מתגוררים הנכדים בסניון, נוה מונסון ובהרצליה פיתוח. היום עוסקים בני המשפחה בקבלנות, במחשבים, הנדסה, עריכת דין, ייעוץ פיננסי ומקצועות חפשיים אחרים.

הכינוס היום יחזיר לכולם את תחושת העבר.

מחוסר נסיון לא ניתן תוכן עניינים, לא מוספרו העמודים ולא צורפו תמונות לחוברת. הספר נתרם לספרייה על ידי מחבר מאמר הביקורת.

WHERE ONCE WE WALKED

A Guide to the Jewish Communities destroyed in the Holocaust

by Gary Mokotoff and Sallyann Amdur Sack

Avotaynu Inc. Teaneck pp. 514

אסתר רמון

זהו ספר עזר חשוב לחוקר המשפחה היהודי, כי בו הוא ימצא מידע על יותר מ-21,000 מקומות באירופה המרכזית והמזרחית בהם גרו יהודים לפני השואה.

התאור של כל מקום כולל: השם הנוכחי, הארץ, שמות נוספים, הרוחב והאורך הגיאוגרפי, המיקום ביחס לעיר חשונה קרובה, מספר התושבים היהודיים לפני השואה וציון המקורות החשובים למידע נוסף.

כדי להקל על מציאת כל מקום מופיעים בסדר האלף ביתי גם שמות קודמים שהיו מקובלים תחת שלטונות קודמים וגם באידיש. כדי להתגבר על קושי נוסף כשהשם שובש במסורת המשפחה אפשר להעזר באינדקס נוסף שהוא פונטי (כיצד נשמע השם) על פי שיטת Daitch-Mokotoff (השיטה מוסברת בעמ' 419-421).

הארצות המיוצגות בספר הן: אוסטריה, בולגריה, גרמניה, הונגריה, יוגוסלביה, יוון, פולין, רומניה, צ'כוסלובקיה והרפובליקות בברית המועצות שהיו כלולות בתחום המושב (ביילורוסיה, אסטוניה, לטביה, ליטא, מולדביה ואוקראינה).

ההקדמה בעמ' XI והמפות בעמודים XXVI - XXVIII ממחישות היטב את התהפוכות המדיניות באזורים הנ"ל במאתיים השנים האחרונות ושהשפיעו על גורל היהודים.

הביבליוגרפיה המפורטת יכולה להדריך את המעוניינים למקורות מידע חשובים נוספים. הדפוס הוא קטן, כדי לכלול את כל החומר בכרך אחד ובכל זאת קריא מאוד.

חבל שאין מידע על קהילות יהודיות שנפגעו בשואה בארצות המערב כמו צרפת והולנד.

היה רצוי מאד לציין לגבי כל מספר לאיזו שנה הוא מתייחס. לפי בדיקתי הנתונים מתייחסים לגבי המקומות השונים בין השנים 1920-1933 - קשה לקבל מושג על המקום אם התאריך איננו מצוין. קראתי בעיון את ההסברים בעמ' XVI המפרטים את הקשיים לגבי נתונים אלה, אבל חשוב היה להוסיף את התאריך לפחות באותם המקומות הרבים שאפשר לוודא לאיזו שנה מתייחס המספר.

הספר מצוי בספרייתנו ואפשר להזמין לפי הכתובת:

Avotaynu

P.O. Box 1134

1485 Teaneck Road

Teaneck, NJ 07666

מחירו \$69.50 + \$4.50 למשלוח

לקט מהבטאון של החברה הגניאלוגית הצרפתית
CERCLE DE GENEALOGIE JUIVE (FRANCE), REVUE TRIMESTRIELLE
NOS. 25,26, WINTER AND SPRING 1991

No. 25, Winter 1991

ביוגרפיה וביבליוגרפיה של אחדים מכני משפחת צימרן (ZIMMERN):
כלולים פרטים על חיפושם גניאלוגיים על משפחה זאת בצרפת, גרמניה וארה"ב
ובספריות אחדות.

יומנו של יהודי אלזאסי צעיר אשר היגר לארה"ב:
בגיל 22 יצחק לוי, אשר נולד ב-LEMBACH, היגר לארה"ב. מאה שנה לאחר מכן, גילה
מוריס וולף (MAURICE WOLF) - אביו היה בן דודה הראשון של אשת יצחק - את יומנו
של יצחק שנכתב בין השנים 1885-1895.

No. 26, Spring 1991

כתובות שחברו ע"י רבי משה שול (Moise Schuhl) אשר נשתמרו בארכיונו הפרטי
רשימה קצרה על תולדות הכתובה ותרגום לצרפתית של 11 כתובות שנכתבו ונשמרו ע"י
רבי משה שול, סב סבה של המחברת אליאן רוס (ROOS), בין השנים 1878-1903 בערים
שוונות בצרפת ועוד כתובה קראית משנת 1794.

דרכונים לנסיעה לחו"ל אשר הונפקו במרסיי (MARSEILLE)
המחבר, פבריס נתן (FABRICE NATHAN), מביא מספר תיקי בקשות לדרכון אשר הוגשו
לשלטונות צרפת במרסיי וכמו כן הבעיות הכרוכות במתן היתר יציאה לסוחרים היהודים
שם. פ. נתן מצא את התיקים האלה בארכיון של מתוז "BOUCHES DU RHONE" שבדרום
צרפת.

שיטה למיון וקיטלוג של אוצר תצלומים
מסופר על החברה "Memoires Juives, Patrimoine Photographique" (זכרונות
יהודיים: תעודת תצלומים של מורשת האבות). שהנה מפעל תעודת היסטורי, סוציולוגי,
אתנוגרפי של העם היהודי בעזרת תצלומים ותעודות. החברה אוספת תצלומים של יהודים
מכל העולם המתעדים חיי היהודים: חיי יום יום, אסיפות משפחתיות, מקצועות, הוראה,
תרבות, תנועות נוער, חברות, בתי עלמין, תיילים ועוד. וכן תעודת השואה: אותות
הקלון במדינות השונות באירופה, בתי ילדים, תצלומי קורבנות השואה מלווים
בביוגרפיות קצרות, מחנות השמדה, תנועות התנגדות וכו'.

המחבר, נשיאה של החברה, ג'אן לאלון (Jean Laloun), מתאר שיטת האיסוף והמיון של
התצלומים, היכולה לעזור גם לגניאלוג הבודד.

תולדות משפחת וורטהיימר (חלק ב')
בחוברת מס' 5 (חורף 1986) פורסם חלק א'. מקורה של משפחת וורטהיימר ב-
Nonnenweier שליד Lahr במדינת Baden, גרמניה. המחקר חולש גם על משפחת
Braunschweig הקשורה לוורטהיימר ע"י קשרי נשואין רבים. שורשי משפ' בראונשווייג
אף הם מבאדן מ-Rheinbischofsheim הקרובה לשטרסבורג. המחבר גילה לפני זמן מה
עבודתו של Guenter Boll אשר סייעה לו להתחיל את מחקרו מ-Aaron Israel Dreyfus,
שנולד ב-1763 ומ-Bonna Wertheimer שנולדה ב-1760. עץ המשפחה כולל כ-140 שמות.

רשימת שמות משפחה הכלולים במחקר משפחתי
המחבר, Philip Abensur, אסף בעזרת תוכנת Roots III כ-4200 אנשים. הוא מציג
רשימה אלפבטית של כל שמות המשפחה השונים המופיעים בבסיס הנתונים שבנה. הוא
עומד למסור לרשות הקוראים כל מידע על אותם האנשים הנושאים שמות מסוימים.